

A trianoni békeszerződés aláírásának valódi helyszíne nemcsak a tüntetésről tüntetésre járó forrófejű fiatalokat, hanem az akadémiai történetírást is több esetben zavarba hozta. A köztudatban élő Kis-Trianon palota helyett ugyanis a korabeli francia sajtó egybehangzó tudósításai alapján a magyar békeszerződést 1920. június 4-én a Nagy-Trianon palotában írták alá.

Nem igaz a hajózható patakok legendája sem: a számtalan egyéb okból botránys csehszlovák szakértői anyagokban nem szerepelt, hogy a Balassagyarmat közelében „hömpölygő” Ipoly vagy a Sátoraljaújhelynél csordogáló Ronyva hajózható lett volna. Az etnikai szempontokat és a természeti adottságokat is többnyire mellőző javaslat mögött meghúzódó csehszlovák érdekek a Szlovákia két részét, illetve a Szlovákiát Kárpátaljával összekötő vasútvonal megszerzése volt.

Minden bizonnyal a francia szobaközműves páholyok is támogatták – vagy ha megkérdézik őket, támogatták volna – a katolikus Habsburg-dinasztia vezette Monarchia felosztására született tervet, azonban az már nehezen elképzelhető, hogy a trianoni békeszerződés létrejöttében a páholyoknak kizárólagos, vagy legalább döntő szerepük lett volna.

A Trianon ütötte sebek begyógyításához a békeszerződéshez ve-

zető út leírása, a fel nem dolgozott trauma kibeszélése a legjobb orvosság. A történettudomány és a politika már lépett, magunk is kezdünk neki még ma.

SZELKE LÁSZLÓ

(*Jaffa Kiadó, Budapest, 2010,*
160 oldal, 2940 Ft)

POÓS ZOLTÁN:

Táskarádió

50 év, ötven magyar sláger

Ha létezik „közhasznú táncdal”, miként azt Poós Zoltán a *Pancsoló kislány* című strandnyitó bagatell kapcsán felveti, akkor a „közhasznú táncdaltörténet” fogalmában sincs semmi erőltetés. Sőt: Poós pontosan ezt az al-zsánert célozza meg *Táskarádió* című slágeresszé-kötetével. A háromszáz oldalnyi kötetében megbújó dallam nem kizárólag a vajtfüléknek szól. Nemcsak szigorú partitúra-, de komoly hazai partikultúra-történet is. Szagokba, viseletekbe, jassnyelvbe csomagolva. Alapos, mégis könnyed, olvasmányos kultúrantropológiai dizájncenter. A kis muzsikás abszurdokban pedig összeér zene-, köz- és magántörténet.

A honi könnyűzene történetét megírni nem egyszerű. Biztató kísérletek ugyan történtek: elsőnek Tardos Péter karikatúrákkal szedett

ábécé-rendű *Rocklexikona*, majd Sebők János kétrészes, anekdotázó *Magya-rockja*. Aztán a *Rock a vasfüggöny mögött* című kötet szintén Sebőktől, mely a Varsói Szerződés történelmi háttérzajaként, ifjúságpolitikai placebóként értelmezte a Kádár-éra muzsikáját. Szőnyi Tamás *Nyilván tartottak* című, máig egyetlen monografikus igényvel, levéltári forrásokkal, interjúkkal teli könyve is alapos munka, amely a nehéz tényeket könnyed modorban meséli el. De ahogy a húrok pengetésébe, úgy a klaviatúra billegetésébe se fogjon bárki könnyelműen! Ha a honi popzene nem is *ügy* már, mint egykor volt, azért a popzenetörténet még szólhat jól.

És Poós könyvében jól mutatnak a dígók, a jampecok, a csövesek, a (sosemvolt, kitalált) hipp-örökség szellemét elektronikus gitárjuk tokjába záró tarisznyás bölcsészrockerek. Kötetének lapjain együtt járunk szvinget a *kuss-éra* táncdalaira, együtt sasszézunk ki ördögvilázva, Erdős doktor édesanyjáról dudorászva a nyolcvanas évekből, és együtt cseréljük a parkánt szintetikus partidrogra aztán, hogy vizslátot mondtunk Ivánnak és bye-bye-t Szásának. Mert

Poós nemcsak kiválaszt ötven nótát a slágerlista éléről, hanem korképpel, életrajzzal, hangulatjelentésekkel tapétázza a szobát, melynek falára kiaggatja az év lemezét. Balgaság lenne azt képzelni vagy még inkább elvárni, hogy ezek a néhány oldalas portrék *Alfa Rómeótól* (Payer András) Omegáig képet adnak a magyar könnyűzene ágbo-gas családfájáról. Helyette kapunk viszont – és talán ez a fontosabb – sztorikat számolatlanul.

Mindeme nótá- és anekdotabázis fotókkal, plakátokkal, koncertjegyekkel, valamint minden jelfogásra képes, azaz elfogásra okot adó eszközzel van színesítve. De miért is *Táskarádió*? Mert erre tapadtak a színpadot ambicionáló, beathonosító ikonjaink fülei. Mert a Lu-

xemburg meg a Szabad Európa sávjain szólt a méltelyező kapitalista muzsika, amely dal-lamába foglalta az elzárás veszélyét is, de ki bánta, ha az őrszobán is Rolling Stonest halandszázhatott? Aztán elkezdődtek a táncdal-

fesztiválok, a lengyelpiacon fontos árucikké váltak a műsoros és másolt kazetták. Majd arra ocsúdunk, hogy a CD-lemezek trafipax-félrevezetőként végezték a visszapillantókon, míg végül meg-

érkeztünk a fájlmegosztók korába. Ezt a félszáz esztendőt követi a szerző évről évre.

Popszámok apropóján írott kisesszéi – Örkeny után szabadon – valóságos hárompercesek. Nyelvileg dallamosak, információban tartalmasak, színesek és lüktetőek. Így az is megbocsátható, ha néha félrecsúszik egy-egy hang (Boomtoun Rats helyett „Bontoun Rats”, Alternative Tentacles helyett „Alternative Tenticles”), ha nem zárul be pár zárójel. Ez az élő hangzás bája. Márpedig a kötet egy hatalmas, évtizedeken átívelő emlékkoncert, mely hidat ver Ifipark és Sziget Fesztivál közé. Kontinuitást terem a „meddig bírod felcsavarni a kocsiban a hangerőt” nemzedék és egy olyan kor között, amikor a véleményformálást csak azzal tudták kifejezni a zenerajongók, ha kikapcsolták a rádiót (vö. Timothy Leary: „kapcsolj át, hanolódj be, szakadj ki!”).

Pajor Tamástól megtanulhatuk, hogy a „rakkendroll az nem egy tánc”. Noha pozitív definíciót azóta sem adott senki, Poós igen közel került hozzá. Egy villanygítár-húrnyira, egy tarajtincsnnyire, egy félakkordnyira. Köszönet érte!

VASS NORBERT

(*Rózsavölgyi és Társa, Budapest, 2010, 288 oldal, 4990 Ft*)

BUD SPENCER: *Különben dübbe jövök*

Kár mellébeszélni, Bud Spencer bármit írhatott volna a józan ész határain belül szakácskönyvtől az olasz vízilabda történetéig, neve, illetve azok a dolgok, amiket mi, magyarok (leginkább a 30 és 99 év közötti apák és fiúk) a jól ismert név mögé gondolunk, garanciát jelentenek arra, hogy relatíve gyors apadásnak induljanak a hazai raktárkészletek. A mű beszerzése persze korántsem jelenti azt, hogy a boldog könyvtulajdonosok mind el is olvassák majd e sajátos életrajzot, sokaknak biztosan elég, ha kitehetik a polcra, ha megmutathatják barátaiknak, ami bocsánatos bűn, hiszen a szerző sokunk számára lényegesen több (és bizonyos szempontból kevesebb) egy híres színésznél.

Nincs tehát könnyű helyzetben, aki a *Különben dübbe jövököt* irodalmi alkotásként szeretné értékelni (egyébként nem is igazán érdemes), mert olyan személyes érzelmek befolyásolhatják, amelyek arra kényszeríthetik, hogy mást és másképp mondjon, mint amit maga a szöveg indokoltta ténne.

Ez az objektív kritika útjába álló akadály leghamarabb talán abban a különös izgalomban érhető tetten, ami már a könyvesbolt kirakata előtt eszelős vigyort rajzol a képünkre, mikor először megpillant-